

Centrum för språk- och litteraturdidaktik, CSL

Forsknings- och verksamhetsprogram 2020–2022

Centrum för språk- och litteraturdidaktik, CSL, utgör en mångvetenskaplig ämnesdidaktisk miljö där forskare och lärare från flera ämnen samverkar kring ämnesdidaktisk forskning och utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i problem, frågor och utmaningar i och i anknytning till skolan. Forskarna inom CSL är aktiva i forskningsmiljöer vid Karlstads universitet och i nationella, nordiska och internationella nätverk. CSL ingår dessutom tillsammans med centrubildningarna CSD och SMEER i den starka ämnesdidaktiska och tvärdisciplinära forskargruppen ROSE (Research on Subject-specific Education).

I CSL deltar forskare och lärare från ämnena engelska, litteraturvetenskap, pedagogiskt arbete, spanska, svenska språket och svenska som andraspråk. Forskningen inrymmer både ämnesspecifika och ämnesövergripande projekt. Till forskningsmiljön hör också gästande forskare såsom gästprofessorer och postdoktorer som har rekryterats externt. Forskningen inom CSL bedrivs i nära samverkan med lärare, rektorer och skolledare och är av relevans för skolverksamheten och lärarutbildningen. Vi strävar också efter att forskningen ska vara relevant för de behov och utmaningar som finns i denna praktik och att våra forskningsresultat sprids både inom forskarvärlden och till lärare. Det finns ett väl fungerande och ömsesidigt givande samarbete med yrkesverksamma lärare på olika utbildningsstadier, från förskola till universitet.

CSL har sedan starten 2010 formulerat tre forskningsprogram. Det första gällde för perioden 2010-2012 och fokuserade på att meritera forskare inom gruppen, men prioriterade också områden som New Literacy Studies, samtal och skrivande i alla ämnen, bedömning och klassrumsforskning. Programmet innefattade också en tydlig ambition att medlen skulle fördelas transparent med utlysningar och, om behov fanns, externa granskningar av ansökningarna. Redovisningskrav för de projekt som beviljats medel infördes också. Därpå följande forskningsprogram för 2013-2015 hade inriktningen *Läsning – Undervisning – Bedömning*. Ambitionen här var attmed att få en mer sammanhållen och fokuserad forskningsprofil genom att, istället för att som tidigare sprida medlen över ett flertal mindre projekt med mer varierad inriktning, satsa på tre större forskningsprojekt som ingick i detta forskningstema. Forskningsprogrammet för 2016-2019 prioriterade finansiering av praxisnära, språk- och litteraturdidaktisk forskning som anknöt till pågående forskningsprojekt, med en särskild satsning på juniora forskare. Forskningen riktades i huvudsak mot flerspråkighet/multilitteracitet, multimodalitet och bedömning. Under 2018-2019 genomfördes dessutom strategiska satsningar på ämnet svenska som andraspråk respektive området literacy för de yngre barnen. Från och med 2019 har CSL en extern ordförande och en styrelse bestående av representanter från verksamheten och de akademiska ämnena. I styrelsen ingår också en doktorandrepresentant.

Genom sin forskningsstrategi har CSL under åren utvecklats framgångsrikt och många pilotprojekt har erhållit externa medel. Vi har också ökat antal publiceringar i internationella

tidskrifter betydligt. Sedan den starka miljön ROSE etablerades 2017 har också komparativa ämnesdidaktiska studier blivit ett viktigt inslag i CSL, liksom samverkan kring forskarskolor (exempelvis lic-forskerskolan FUNDIG, Forskerskolan mot undervisningens digitalisering, och en lic-forskerskola tillsammans med Göteborgs universitet). Detta fjärde forskningsprogram för perioden 2020-2022, behandlar både forskning och utveckling av CSL:s verksamhet.

Mål

Sedan 2010 fungerar CSL som en organisatoriskt sammanhållen centrumbildning med styrelse och vetenskaplig ledning. CSL:s övergripande målsättning är att stödja och bidra till att stärka lärares professionalitet och elevers lärande inom det språk- och litteraturdidaktiska fältet och att vara en ledande forskningsmiljö inom sitt område, såväl nationellt som internationellt. Vi strävar därför efter att samarbeta kring språk- och litteraturdidaktiska frågor inom universitetet och på nationella och internationella arenor, där vi verkar för att utveckla ämnesdidaktisk forskning. Gästlärare och gästforskare bidrar till forskningsmiljöns utveckling bland annat genom att hålla seminarier samt att granska, diskutera och utveckla pågående forskningsprojekt.

I målbilden för perioden 2020-2022 ingår ytterligare utveckling av det nationella och internationella samarbetet och kontakterna mellan skola och universitet. Ambitionen är också en fortsatt hög andel externt finansierade projekt samt en omfattande produktion av böcker, artiklar, bokkapitel, läroböcker och konferensbidrag. Vi arbetar också vidare för att stödja CSL-forskarens vetenskapliga meritering, bland annat genom att utforma stöd för karriärplanering. Vidare vill vi knyta fler forskare till verksamheten och stärka vår forskningsmiljö genom uppbyggnad underifrån i form av doktorandtjänster och postdoktorsanställningar.

I syfte att utveckla nationellt och internationellt nätverkande avser CSL att fortsatt stödja forskares medverkan vid workshops och konferenser samt verka för att CSL-forskare medverkar i arrangörskap och organisationskommittéer av konferenser.

Forskningsinriktning

CSL:s forskning har flera inriktningar som alla har ett gemensamt syfte att påverka och bidra till utveckling av former, förutsättningar och innehåll i undervisning.

För 2020-2021 avser CSL fortsätta satsningen på att stärka den redan etablerade forskningen och samtidigt möjliggöra satsningar på juniora forskare för att säkerställa att antalet seniora forskare i miljön utökas, liksom doktorander. Dessutom avser CSL att tydligare koppla forskningsverksamhet till lärarutbildningen.

Det praxisinriktade perspektivet är centralt för CSL. Ska forskningen bidra till att utveckla undervisning och lärande behöver den ligga nära det som sker i skolan, och genomföras i

samarbete med lärare och skolledare. CSL avser att under den kommande perioden fortsätta verka för och stödja praxisinriktad forskning. Den praxisinriktade forskningen är en viktig förutsättning för ökad forskningsanknytning i lärarutbildningen och därmed också för CSL.

CSL har under de senaste åren arbetat med en rad forskningsprojekt där blicken också riktats mot ämnesdidaktisk teori- och begreppsutveckling. Exempel på det är forskning inom ROSE som handlat om utveckling av ett kunskapssociologiskt perspektiv inom ämnesdidaktik. Ett annat exempel finns inom ramen för det nordiska samarbetet inom QUINT (se nedan under samverkan), där det sätts fokus på språk- och litteraturredidaktiska kvalitetsaspekter i lärares undervisningsstrategier.

CSL avser också att med en språk- och litteraturredidaktisk inramning i huvudsak rikta forskningen under perioden mot fyra nyckelteman, identifierade med ledning av samtida samhällsfrågor och verksamhetsfältets behov:

- Flerspråkighet
- Digitalisering
- Yngre barns literacy
- Professionsutveckling

Forsknings-samverkan

CSL:s forskare är aktiva i svenska och internationella nätverk med anknytning till CSL:s forskningsområden och har flera internationella kontakter. ROSE fungerar även som en viktig plattform för internationella samarbeten, inte minst genom det VR-finansierade nätverket KOSS där forskare vid Karlstad universitet samverkar med kollegor vid Helsingfors universitet och Institute of Education i London och. Samverkan mellan forskare inom och mellan de olika centrumbildningarna finns också i relation till regeringssatsningen ULF (*Undervisning-Lärande-Forskning*) 2018-2022, som fokuserar på samverkansmodeller mellan forskare och lärare. CSL medverkar också i det nordiska nätverket QUINT (Quality of Nordic Teaching) som i egenskap av Centre of Excellence finansieras av Nordforsk. Flera forskningsprojekt bedrivs i samverkan med andra lärosäten nationellt och internationellt. Dessa samarbeten avser vi att utveckla under perioden. Projekten presenteras kontinuerligt på CSL:s hemsida.

Genom regelbunden utlysning av medel för forskning och konferenser bidrar CSL till att ge såväl juniora som seniora forskare möjlighet att vistas i internationell miljö och medverka vid internationella konferenser.

Samverkan med omgivande samhälle

Under perioden avser vi också att vidareutveckla samarbetet kring de forskarskolor som idag bedrivs i samverkan med Region Värmland och Göteborgs universitet. En särskild satsning på

att arbeta fram ett ämnesdidaktiskt masterprogram görs under perioden tillsammans med övriga didaktiska centrubildningar vid Karlstads universitet. Flera av våra pågående forskningsprojekt bygger också på en nära samverkan med skolor i regionen. Detta samarbete avser vi att upprätthålla under perioden. Ett viktigt inslag i CSL:s verksamhet är att sprida forskningsresultat. Utöver forskningsprojekten har CSL-dagen årligen arrangerats, där vår aktuella forskning presenterats för verksamma lärare. I syfte att bredda och utveckla detta arrangemang planeras 2020 en gemensam Ämneslärardag tillsammans med CSD och SMEER, där forskare och lärare kan mötas kring ämnesdidaktiska frågor. Andra viktiga samarbetspartner är *Nätverket värmländska språk-, läs- och skrivutvecklare* som samverkar med CSL kring seminarier och föreläsningar och i utvecklingen av praxisinriktade forskningsprojekt. Samarbetet med RUC är också en viktig och självklar del av CSL:s verksamhet. CSL uppmuntrar även samverkan med myndigheter och andra aktörer med anknytning till skolväsendet och har för avsikt att fördjupa och utveckla kontakterna under de kommande åren.

Principer för utlysning av forskningsmedel, granskning av ansökningar och uppföljning av forskningsprojekt

Utlisning av medel för forskning sker via CSL:s mejllista i september och februari. I utlysningstexten framgår till vad och av vem forskningsmedel kan sökas samt övriga kriterier för medelstildning. Medlen för 2020-2022 avser främst lektorers forskning och kommer, som framgått ovan, att riktas mot något av CSL:s aktuella forskningsområden. Ansökningar från nydisputerade/juniora forskare tas gärna emot. För att främja tillsvidareanställda adjunkters vetenskapliga meritering medger CSL även att adjunkter knyts till projekten. Expenser, t.ex. kostnader för resor i samband med fältstudier eller för inköp av för projektet nödvändig utrustning, ska tas upp i ansökningar om forskningsbidrag. Bidrag för att täcka mindre utgifter kan dock ges löpande under året.

Ansökningarna bereds av CSL:s vetenskapliga ledare och granskas och rangordnas vid behov av externa bedömare utanför CSL:s styrelse. För att komma ifråga för medelstildning krävs att man har disputerat inom relevant forskningsområde samt att man har en tillsvidareanställning som omfattar minst 50 % vid Karlstads universitet. I bedömningen läggs stor vikt vid vetenskaplig kvalitet, genomförbarhet och relationen till CSL:s forskningsinriktning. Andra kriterier som beaktas vid fördelning av medel är aktivitet inom CSL:s verksamhet samt publikationer och konferensdeltagande i relation till tidigare erhållna forskningsmedel. Även andra strategiska överväganden kan komma att beaktas, som till exempel tidigare tilldelningar eller befintliga externa medel. Beslut om tilldelning fattas av CSL:s styrelse.

De som erhåller forskningsmedel skall delta aktivt i CSL:s verksamhet, till exempel i CSL:s seminarier, workshops och utåtriktade aktiviteter samt presentera sitt projekt på hemsidan. De forskare som erhåller medel från CSL ska också i slutet av varje verksamhetsår redovisa genomfört arbete vid ett gemensamt CSL-seminarium. Genom redovisningskravet vill CSL stimulera till publicering och underlätta medverkande forskares arbete så att projekten

utmynnar i presentationer vid konferenser, vetenskapliga artiklar i internationella och nationella tidskrifter och ansökningar om extern finansiering.

Principer för ansökan om medel för konferensdeltagande och forskningsresor

Medel för resor till och deltagande i konferenser utlyses två gånger årligen (i februari och i september). Utlysningarna sker via mejl, på CSL:s sändlista. För att få medel krävs ett accepterat konferensabstract eller antaget paper inom CSL:s forskningsområde.

Ansökningarna bereds av CSL:s vetenskapliga ledare. Beslut om tilldelning fattas av CSL:s styrelse. De som erhåller medel skall delta aktivt i CSL:s verksamhet, till exempel i CSL:s seminarier, workshops och utåtriktade aktiviteter. De forskare som erhåller medel från CSL ska också i slutet av varje verksamhetsår redovisa genomfört arbete.

För CSL

Christina Olin-Scheller och Andrea Schalley
Vetenskapliga ledare